

УДК: 327(477+470+571)

КРИМСЬКА ПРОБЛЕМА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ: ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Мазурець Ю. О.

Аспірант кафедри міжнародної інформації Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: доктор політичних наук, професор Рижков М. М.

Анотація. *Забезпечення національних інтересів – одна з найважливіших функцій держави. Національні інтереси України включають увесь спектр потреб української нації в цілому та кожного громадянина окремо. На ряду з плюралізмом, важливою характеристикою національних інтересів є пріоритетність, яка залежить від їх рівня життєвої важливості. До життєво важливих національних інтересів України, згідно з вітчизняною концепцією національної безпеки відносять, зокрема, захист державного суверенітету, територіальної цілісності, недоторканності державного кордону. Кримська проблема являє собою військову окупацію півострова Російською Федерацією, яка порушує національні інтереси України, включаючи життєво важливі й пріоритетні. Вона підриває вітчизняну політичну, економічну, гуманітарну, а також енергетичну безпеку.*

Енергетична взаємодія України та Росії належить, водночас, до економічної та політичної складової стосунків цих держав. Найбільше політичний аспект має вплив на українсько-російські газові відносини. За таких умов є підстави говорити про так звану «газову» дипломатію Москви. Принципи її ведення часто нехтують економічною стороною питання. При цьому російські нафтодолари стають інструментом забезпечення її політичних цілей. Україна змушена захищати свої інтереси у газових стосунках з Росією, враховуючи не лише економічну кон'юнктуру, а й шляхом своєчасної та рівноправної відповіді на політичні кроки північного сусіда, які робляться для забезпечення політичних амбіцій Москви.

Енергетичний аспект кримської проблеми полягає в підриванні енергетичної безпеки України. На сучасному етапі несприятливим є факт погіршення українсько-російських міждержавних стосунків, у яких Україна залежна від російських поставок газу. Також окупація Криму заважає Україні скористатися своїм внутрішнім потенціалом для нарошування вітчизняного видобутку газу з метою зменшення залежності від Росії й подальшого формування української енергетичної незалежності.

Ключові слова: *енергетичний аспект, міждержавні відносини, газова геополітика, енергетичні ресурси, кримська проблема, національні інтереси України.*

Постановка проблеми. *Забезпечення національних інтересів як зовнішня функція держави полягає в захисті усього спектру інтересів кожного громадянина та суспільства як такого. Порушення територіальної цілісності та державного кордону України у зв'язку з окупацією Криму підриває національну політичну, економічну, гуманітарну та військову безпеку нашої держави, що зачіпає кожного її громадянина. Щодо енергетичного аспекту проблеми, то в даному контексті мова йде про порушення енергетичної безпеки, що несе загрозу подальшого втягування України в газову залежність від Росії, яка може позначи-*

тися на забезпеченості газом української промисловості та населення, особливо тих, що розташовані й проживають у Криму. Такий стан справ перешкоджає забезпеченню національних інтересів України щодо використання свого внутрішнього ресурсного потенціалу для встановлення енергетичної незалежності.

Мета статті – проаналізувати, яким чином кримська проблема може впливати на енергетичну безпеку України на шляху до енергетичної незалежності як фактора забезпечення вітчизняних національних інтересів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми національних інтересів держави у різних сферах існування суспільства досліджували представники як зарубіжних так і вітчизняної наукових шкіл. Серед них варто відзначити таких представників, як Б. Броуді, С. Браун, М. Каплан, Г. Моргентау, М. Гальперін, Г. Кан, Г. Кіссенджер, С. Хоффман, Дж. Шлессінгер, Д. Кауффман, Ф. Зеліков, В. Тихий, М. Панов, Б. Ковальський, О. Маначинський, Є. Пронкін, В. Косевцов, І. Бінько, Б. Парахонський. Варто зазначити, що сама концепція національних інтересів, на думку провідних теоретиків (Ч. Берд, С. Браун, М. Каплан, Р. Юхансон), властива саме західноєвропейській та американській політичній культурі.

Основні результати дослідження. До визначення поняття «національні інтереси» існує багато підходів. Так, найпоширеніший із них гласить, що вони мають розглядатися як усвідомлені особою і суспільством, гарантовані державою цільові настанови щодо необхідності існування та розвитку людини, нації і держави як єдиного організму. Загалом, варто виокремити два підходи до визначення поняття «національні інтереси». Представники першого вважають за недоцільне визначати саме поняття, зосередивши увагу на окресленні сутнісних ознак, які характеризують національні інтереси. Наприклад, Ф. Зеліков визначає національний інтерес як не операційну мету, систему переваг, яка лежить в основі політики. При чому, урахувавши неможливість перерахування усіх інтересів нації, як усвідомлених її потреб, більш продуктивним, на думку даного дослідника, вважається побудова ієрархії національних інтересів, за допомогою яких можна було б окреслити фундаментальні, базові, ключові інтереси нації [1].

Представники іншого напрямку вважають за доцільне точно визначити поняття національних інтересів. Вони визначають національні інтереси як конкретні історичні відносини і переконання, матеріальні, культурні та історичні цінності, що мають загальне життєво важливе значення для стабільного функціонування суспільства.

З філософської точки зору національні інтереси є, в певній мірі, суб'єктивними уявленнями про фундаментальні цінності, які, в свою чергу, є відображенням потреб народу, що формуються в результаті діяльності.

В. Тихий і М. Панов зазначають, що людина постійно дбає про захист своїх прав і свобод від тих чи інших посягань, небезпечних явищ, прагне до безпеки, бо це благо є вічною природною потребою, умовою для життєдіяльності людини. Саме держава в особі державно-правових інституцій покликана забезпечувати реалізацію усвідомлених потреб людини та загалом суспільства [2; 3].

Цікавою для розгляду є думка Б. Ковальського, О. Маначинського, Є. Пронкіна, які визначають національні інтереси як реальну причину дій нації й держави, цілеспрямованих на своє виживання, функціонування й розвиток, сукупність національних цілей і базових цінностей, які відіграють важливу роль у стратегії й тактиці в галузі національної безпеки.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про основи національної безпеки України», національні інтереси – життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності укра-

їнського народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток [4].

Національні інтереси у певній мірі відбивають стан міждержавних відносин. При чому, вони характеризуються динамічністю і відображають прагнення народу щодо власного розвитку в певний історичний період. Головне завдання зовнішньої політики будь-якої держави – це забезпечення цього її внутрішнього розвитку.

Сьогодні так само багато існує підходів до класифікації національних інтересів. Так існують варіанти класифікації національних інтересів за ступенем важливості (життєво важливі, важливі й інші), рівнем прояву (внутрішні й зовнішні), ступенем стійкості (стратегічні, тактичні й оперативні), ступенем пріоритетності (пріоритетні, потенційно пріоритетні, звичайні).

Слід зауважити, що загроза стратегічним інтересам означає загрозу життєво важливим інтересам нації. Причому стратегічні інтереси визначають життєво важливі інтереси. Опосередкування останніх першими відбувається через те, що пріоритетність тих чи інших національних інтересів, віднесення їх до категорії життєво важливих має динамічний характер і обумовлене передусім тим, які конкретно завдання стоять перед нацією на певно визначеному історичному етапі розвитку.

Тактичні національні інтереси – це конкретизовані стратегічні національні інтереси, які потребують впровадження у короткотерміновий період, вони є засобом впровадження стратегічних національних інтересів у життя. Їх реалізація здійснюється для досягнення безпосередньої мети, вирішення найближчих завдань. На відміну від стратегічних національних інтересів, тактичні національні інтереси значно конкретніше, у той же час більш гнучкі, допускають варіативність у межах стратегічних національних інтересів. Тактичні національні інтереси формують механізм черговості національних інтересів, їх ранжування за ступенем важливості (тобто визначення, який з національних інтересів є пріоритетним) і черговості (бажаній послідовності їх реалізації з урахуванням реальних можливостей і характеру їх взаємозв'язку). Реалізація тактичних національних інтересів відбувається в межах стратегічних національних інтересів і спрямована на забезпечення останніх. У найбільш загальному плані тактичні національні інтереси співвідносяться із важливими національними інтересами [3; 4].

Споживання енергетичних ресурсів (газу, нафти, енергії вітру, атомної енергії, тощо) здійснюється задля успішного функціонування промисловості держави й житлово-комунального господарства. В умовах сьогодення енергетична сфера держави може розглядатися як у політичному, так і в економічному вимірах через використання певними країнами свого експортного потенціалу енергоресурсів для збільшення власного впливу на міжнародній арені.

Енергетичний сектор економіки України в силу недостатньої кількості певних видів вітчизняних енергоносіїв залежний від імпорту ряду ресурсів. До них належить, зокрема, природний газ, головним постачальником якого у традиційному газоподібному стані для України на сьогодні залишається Російська Федерація. Через газову залежність Україна часто виступає об'єктом так званої «газової» дипломатії Кремля [5].

У випадку України, російський вплив, який здійснюється на підтримку російської зовнішньої енергетичної політики спрямований на те, щоб дискредитувати її як надійного транзитного партнера, а також зашкодити диверсифікації постачань енергоресурсів до нашої держави. Така політика Кремля підриває енергетичну безпеку України, що, у підсумку, може призвести до зростання вже існуючої не лише енергетичної та економічної,

а і політичної залежності України від Росії. Такий стан справ перешкоджає забезпеченню національних інтересів України взагалі та в енергетичній сфері зокрема.

У трикутнику «Україна – ЄС – Росія» необхідно сказати про газову співпрацю трьох суб'єктів. Росія виступає виробником блакитного палива, Україна – його споживачем і транзитером, ЄС – споживачем і частково транзитером. Нещодавно, деякі держави ЄС також виступали у ролі постачальників газу, як от Німеччина. Україна, Росія та держави ЄС у цих відносинах забезпечують свої національні інтереси.

На сучасному етапі розвитку України у найбільш загальному плані можна виділити наступні національні інтереси:

- внутрішня стабільність, яка характеризується стійкістю державних інститутів і збалансованістю інтересів усіх соціальних груп населення;
- захист державного суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності державних кордонів, недопущення втручання у внутрішні справи України;
- становлення України як правової держави, що захищає усіма законними важелями національні інтереси у будь-якій точці Земної кулі;
- економічне процвітання, задоволення матеріальних потреб населення, здатність до ефективного господарського розвитку: лише сильна в економічному плані держава може бути здатна до забезпечення власної національної безпеки, а також відігравати роль регіонального лідера;
- забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя по всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту інших мов національних меншин України [3; 4];
- ефективне функціонування системи національної безпеки;
- побудова професійної армії;
- пріоритетність загальнолюдських демократичних принципів у розбудові держави, національна злагода та національна свідомість народу;
- гарантування конституційних прав і свобод людини і громадянина;
- підтримання екологічно здорового середовища;
- розвиток духовності, моральних засад, інтелектуального потенціалу Українського народу, зміцнення фізичного здоров'я нації, створення умов для розширеного відтворення населення;
- інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір та в євроатлантичний безпековий простір;
- розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України;
- формування національної стратегії, яка включатиме національний ідеал, національну мету, національну ідею, національні потреби, національні цінності, національні інтереси, врешті-решт національну ідеологію;
- утвердження в якості регіонального лідера;
- формування позитивного міжнародного, передусім гуманітарного іміджу [5; 7].

Кримське питання являється багатогранною політико-економічною проблемою України. Сьогоднішній стан окупації півострова Російською Федерацією підриває стосунки України та Росії загалом. Кримська проблема впливає на стан політичних, економічних та гуманітарних стосунків цих двох держав. Не оминає вона і енергетичних відносин.

Окупація Криму є прямим порушенням життєво важливих стратегічних національних інтересів України. Вона підриває державний суверенітет, порушує територіальну ці-

лісність і недоторканність державного кордону України, несе загрозу внутрішній і зовнішній безпеці та економічному добробуту нації. Крім того, кримська проблема унеможливує збереження старих та продовження пошуку нових шляхів доступу до стратегічно важливих для економіки ресурсів, зокрема нафти й газу.

Стратегічні національні інтереси – це такі національні інтереси, забезпечення яких сприяє досягненню національного ідеалу. Зміст національного ідеалу визначається не лише економічними і соціальними, а й релігійними інтересами, моральними нормами, ідеями гуманізму, патріотизму та іншими ідеологічними побудовами. У даному контексті можна резюмувати, що безальтернативний національний ідеал України – це соборність, рівність і незалежність [6; 7].

Енергетичний аспект кримської проблеми полягає, в першу чергу, в тому, що Кримський півострів – територія України, на якій український народ має право і повинен, виходячи зі своїх тактичних національних інтересів, здійснювати пошук і видобуток енергетичних ресурсів. Під час окупації здійснювати будь-які кроки в цьому напрямку на території Криму небезпечно. Крім того, в енергетичному аспекті кримської проблеми особливо важливим є факт окупації півострова саме Росією, від якої, як уже зазначалося, Україна залежна від постачань природного газу. Потенційний остаточний відхід Криму Росії загрожує енергетичній безпеці України та перешкоджатиме побудові енергетичної незалежності [8].

Зокрема, останнім карколомним кроком росіян була денонсація так званих Харківських угод в односторонньому порядку. У зв'язку з цим Україна, швидше за все, більше не отримуватиме знижку на газ у 30%, що може потягнути за собою значне здорожчання імпортного блакитного палива. Крім того, заволодівши Кримом, Росія отримує контроль над усіма корисними копалинами на його території, у тому числі над газом та нафтою на Чорноморському шельфі [8; 9].

Якщо прісною водою за рахунок власних ресурсів Крим забезпечений лише на 15%, то природним газом – на 65%. Увесь його об'єм кримчанам постачає Чорноморнафтогаз, який видобуває паливо за допомогою бурових установок у Чорному та Азовському морях. Також Крим залежить від материкової частини України в поставках електроенергії. Сонячні та вітрові електростанції півострова не дають і п'ятої частини необхідного автономній республіці струму.

Особливу увагу слід звернути на ще поклади нафти та газу на Чорноморському шельфі. Сумарний запас розвіданих і нерозвіданих вуглеводнів у Криму, в тому числі в Чорному та Азовському морях, складає 2 279,2 мільйонів тон (24,5% від загальноукраїнського запасу).

Проте енергетичне питання включає не лише видобуток і споживання ресурсів, але і їх транспортування. В даному контексті постає важливим питання транспортної інфраструктури: трубопроводів та ліній електропередач (ЛЕП). У випадку остаточного і безповоротного захоплення Криму Російською Федерацією, останній необхідно буде шукати можливості доставки необхідних енергоресурсів на півострів. Найпростішим способом на сьогоднішній день могла би бути оренда української газотранспортної системи (ГТС) [7; 9].

В даному контексті слід згадати Європейський Союз як партнера України та Росії в енергетичних відносинах. Сьогодні Росія постачає газ у держави Європи кількома напрямками: по газопроводу «Ямал-Європа» (пропускна потужність 32,9 млрд. кубометрів на рік), через українську ГТС (39,8 тисяч км, пропускна потужність на вході – 288, на виході – 178,5 млрд. кубометрів), а також двома нитками «Північного потоку» (пропускна здатність – 55 млрд. кубометрів) [7].

В контексті кримської проблеми найцікавішим є газопровід «Південний потік», який почали будувати в кінці 2012 року. У випадку повного спорудження цього трубопроводу згідно з чинним проектом, його потужність досягне 63 млрд. кубометрів. Кошторис проекту за різними оцінками складає від 29 до 34 мільярдів доларів США. Однак, на думку багатьох економістів та експертів у сфері енергетики, Кримський півострів може допомогти росіянам зекономити. Нинішній варіант проекту будівництва передбачає розміщення труби на дні Чорного моря на значній відстані від територіальних вод України та від кримського шельфу. Експерти прогнозують зміну проекту у випадку остаточного та безповоротного відходу Криму до Російської Федерації, а саме щодо маршруту пролягання труб. Так Росія, ймовірно, прокладе трубу територією Криму, що скоротить шлях транспортування газу, а тому й заощадити на витратах на труби [6; 9].

Українсько-російські газові відносини на сьогодні є стратегічними для обох держав: Україна компенсує нестачу блакитного палива, а Росія, в свою чергу, має постійного стабільного імпортера газу. До того ж Україна на сьогоднішній день виступає головним транспортером російського палива до країн західної Європи, які поки залишаються потужними ринками збуту для росіян. Ймовірний відхід Кримського півострова росіянам здатний збільшити вагу України як транзитера газу й виробника та постачальника електроенергії для Росії. Однак потенційне здешевлення «Південного потоку» в зв'язку з цим загрожує катастрофічно мінімізувати роль України як транзитера російського блакитного палива до Європи через 5-10 років. Тому Україні вкрай важливо зберегти півострів під своїм контролем і дбати про майбутнє своєї ГТС шляхом лобювання її перед європейцями як більш вигідного та дешевого й не менш надійного транспортного ресурсу [5; 9].

Висновки. Сьогоднішня фактична військова окупація Кримського півострова Російською Федерацією порушує життєво важливі національні інтереси України, такі як захист суверенітету й територіальної цілісності та недоторканість державного кордону. Щодо енергетичного аспекту кримської проблеми, то в її результаті Україна виявляється неспроможною використати свій потенціал повністю для збільшення об'єму вітчизняного видобутку газу, зокрема того, що знаходиться на шельфі Чорного моря, для зменшення енергетичної залежності від Росії та подальшого досягнення енергетичної незалежності.

Список використаної літератури

1. Без материковой Украины Крым не может обеспечить себя ни электричеством, ни газом, ни водой / [Електронний ресурс] // ТСН.ua. – 10. 03. 2014. – Режим доступу: <http://ru.tsn.ua/ukrayina/bez-materikovoju-ukrainy-krym-ne-mozhet-obespechit-sebya-ni-elektrichestvom-ni-gazom-ni-vodoy-353783.html>.
2. Данільян О. Г. Національна безпека України: структура та напрями реалізації / Данільян О. Г., Дзьобань О. П., Панов М. І. Навчальний посібник, Харків : «Фоліо», 2012 р. – 285 с.
3. Ліпкан В. А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції / Максименко Ю. Є., Желіховський В. – К. : Знання, 2006. – 647 с.
4. Закон України «Про основи національної безпеки України» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
5. Стратегія «Газпрома» [Електронний ресурс] // Газпром. – Режим доступу: <http://www.gazprom.ru/about/strategy/>.
6. «Южный поток» подорожал до 34 млрд. / [Електронний ресурс] // LB.ua. – 9. 12. 2013. – Режим доступу: http://economics.lb.ua/business/2013/12/09/245486_yuzhniy_potok_podorozhal_34_mlrd.html.

7. Мазурец Ю. Цена энергетической безопасности – ЕС ставит на Украину / Юрий Мазурец [Электронный ресурс] // Информационно-аналитический портал Inpress.ua. – 16 жовтня 2013. – Режим доступу: <http://inpress.ua/ru/economics/18190-tsena-energeticheskoy-bezopasnosti-es-stavit-na-ukrainu>.
8. Гончар М. Новий енергетичний потенціал України / Михайло Гончар [Електронний ресурс] Київський міжнародний енергетичний клуб. – 17 грудня 2012. – Режим доступу: <http://www.qclub.org.ua/analytics/novij-energetichnij-potencial-ukra%D1%97ni-mix-ajlo-gonchar>.
9. Энергетическая ценность Крыма для Украины сомнительна [Электронный ресурс] // Информационно-аналитический портал Inpress.ua. – 14 березня 2014. – Режим доступу: <http://inpress.ua/ru/economics/26893-energeticheskaya-tsennost-kryma-dlya-ukrainy-somnitelna>.

THE PROBLEM OF THE CRIMEAN PENINSULA WITHIN THE SCOPE OF MAINTAINING NATIONAL INTERESTS OF UKRAINE: THE ENERGY ASPECT

Mazurets Iu. O.

Postgraduate of the International Information department at the Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Supervisor: Doctor of Policy, Professor Ryzhkov M. M.

Abstract. *Maintenance of national interests is one of the most important state's functions. National interests of Ukraine include the whole range of needs of each Ukrainian citizen and of the nation as a monolith. Along with pluralism, national interests are characterized by their priority, which depends on the level of their vitality. As to the concept of national security of Ukraine such national interests as protection of national sovereignty, territorial integrity and state border are considered as vital. The Crimean problem is a military occupation of the Crimean Peninsula by the Russian Federation violates vital and foreground national interests of Ukraine. It disrupts political, economic, humanitarian and also energy security of Ukraine.*

Ukrainian-Russian energy interaction exists within economic and political aspects of the two states' relationship. The political aspect has the most substantial influence on gas relations of Russia and Ukraine. In such conditions it is pertinent to speak of so called «gas» diplomacy of Moscow. The principles, which «gas» diplomacy is adherent to, often ignore economic side of gas relationship. During this Russian petrodollars become an instrument to achieve its political goals. Ukraine is to secure national interests in gas relations with Russia taking into account not only economic conjuncture but replying equally in a timely way on Moscow's political steps aimed at achieving the latter's political ambitions.

Energy aspect of the Crimean problem disrupts energy security of Ukraine. Aggravation of Ukraine-Russian relations is a deteriorating fact within the scope of Ukrainian dependence on Russian gas supply. Furthermore occupation of Crimea blocks Ukraine from using its potential of increasing national output of natural gas which is to be done in order to lessen dependence on Russia and achieve Ukrainian energy independence.

Key words: *energy aspect, interstate relations, gas geopolitics, energy resources, Crimean problem, national interests of Ukraine.*

Referances

1. Bez materikovoy Ukrainy Krym ne mozhet obespechit sebya ni elektrichestvom, ni gazom, ni vodoy / [Elektronnyy resurs] // TSN.ua. – 10 bereznia 2014. – Rezhim dostupu: <http://ru.tsn.ua/ukrayina/bez-materikovoy-ukrainy-krym-ne-mozhet-obespechit-sebya-ni-elektrichestvom-ni-gazom-ni-vodoy-353783.html>.

2. DanIlyan O. G. Natsionalna bezpeka UkraYini: ctruktura ta napryami reallzatsIYi / DanIlyan O. G., Dzoban O. P., Panov M. I. Navchalniy poslbnik, HarkIv: «Folio», 2012 r. – 285 c.
3. Lipkan V. A. Informatsiyana bezpeka Ukrayiny v umovakh yevrointehratsiyi / Maksymenko Yu. Ye., Zhelikhovs'kyu V. – K. : Znannya, 2006. – 647 c.
4. Zakon UkraYini «Pro osnovi natsionalnoYi bezpeki UkraYini» [Elektronniy resurs] // Verhovna Rada UkraYini. – Rezhim dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
5. Strategiya «Gazproma» [Elektronniy resurs] // Gazprom. – Rezhim dostupu: <http://www.gazprom.ru/about/strategy>.
6. «Yuzhniy potok» podorozhal do 34 mlrd / [Elektronniy resurs] // LB.ua. – 9 grudnya 2013. – Rezhim dostupu: http://economics.lb.ua/business/2013/12/09/245486_yuzhniy_potok_podorozhal_34_mlrd.html.
7. Mazurets Yu. Tsena energeticheskoy bezopasnosti – ES stavit na Ukrainu / Yuriy Mazurets [Elektronniy resurs] // Informatsionno-analiticheskii portal Inpress.ua. 16 zhovtnya – 2013. – Rezhim dostupu: <http://inpress.ua/ru/economics/18190-tsena-energeticheskoy-bezopasnosti-es-stavit-na-ukrainu>.
8. Gonchar M. Noviy energetichniy potentsIal UkraYini /Mihaylo Gonchar [Elektronniy resurs] KiYivckiy mIzhnarodniy energetichniy klub. – 17 grudnya 2012. – Rezhim doctupu: <http://www.qclub.org.ua/analytics/novij-energetichnij-potencial-ukraYini-mixajlo-gonchar>.
9. Energeticheskaya tsennost Kryima dlya Ukrainyi somnitelna [Elektronniy resurs] // Informatsionno-analiticheskii portal Inpress.ua. – 14 bereznya 2014. – Rezhim dostupu: <http://inpress.ua/ru/economics/26893-energeticheskaya-tsennost-kryima-dlya-ukrainy-somnitelna>.

КРЫМСКАЯ ПРОБЛЕМА В КОНТЕКСТЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ УКРАИНЫ: ЭНЕРГЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Мазурец Ю. А.

Аспирант кафедры международной информации Института международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко.

Научный руководитель: доктор политических наук, профессор Рыжков Н. Н.

Аннотация. *Обеспечение национальных интересов – одна из важнейших функций государства. Национальные интересы Украины включают весь спектр потребностей украинской нации в целом и каждого гражданина отдельно. На ряду с плюрализмом, важной характеристикой является их приоритетность, которая зависит от их уровня жизненной важности для государства. Для Украины жизненно важными интересами, согласно отечественной концепции национальной безопасности, в частности, является защита государственного суверенитета Украины, ее территориальной целостности, неприкосновенности государственной границы. Крымская проблема, которая возникла из-за военной оккупации полуострова Российской Федерацией, нарушает национальные интересы Украины, в том числе жизненно важные и приоритетные. Она подрывает политическую, экономическую, гуманитарную, а также энергетическую безопасность Украины.*

Энергетическое взаимодействие Украины и России одновременно относится и к экономической, и к политической составляющей межгосударственных отношений. Наиболее политический аспект влияет на украино-российские газовые отношения. В таких условиях есть основания вести речь о так называемой «газовой» дипломатии Москвы. Принципы ее ведения часто идут вразрез с экономической стороной вопроса. При этом российские нефтедоллары становятся инструментом обеспечения ее политических целей. Украина вынуждена защищать свои интересы в газовых отношениях с Россией, учитывая не только экономическую конъюнктуру, а и путем своевременного и равноправного реагирования на политические шаги северного соседа, которые осуществляются для обеспечения политических амбиций Москвы.

Энергетический аспект крымской проблемы состоит в подрывании энергетической безопасности Украины. На данном этапе факт ухудшения украино-российских межго-

сударственных отношений, в которых Украина зависима от российских поставок газа, вызывает наибольшее опасение. Оккупация Крыма мешает Украине воспользоваться своим внутренним потенциалом для наращивания внутренней добычи газа с целью уменьшения зависимости от России и формирования в дальнейшем отечественной энергетической независимости.

Ключевые слова: *энергетический аспект, межгосударственные отношения, газовая геополитика, энергетические ресурсы, крымская проблема, национальные интересы Украины.*